

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE.

Člani Zadružne zveze dobivajo list brezplačno.

Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni; za štiri leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krome na leto. Posamezne številke 20 vin.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon številka 216.

V Ljubljani, 10. januarja 1905.

C. Kr. poštne hran. št. 864.846
Kr. ogrske „ „ „ 15.648

Vsebina: Zadruga: Vsem zadrugam! Denarni promet. Razglasi občnih zborov. Gospodarsko berilo: Naše narodno gospodarstvo. Koliko živine imejmo po zimi. Špela v stiski. Ali je dobro sedaj vinograde okopavati ter trtam z navadnim in umetnim gnojem gnojiti? Poljedelske in gozdarske šole. Ogrski kmetovalci. — Male vesti. Inserati.

Prvo letošnje številko našega lista pošiljamo vsem svojim zadrugam in vsem dose-
danjim naročnikom, vrh tega pa še tudi drugim slovenskim zadrugam in znanim prijateljem na-
rodnega gospodarstva, s prošnjo, da si list naročijo.

Kdor to številko lista obdrži, ga smatramo naročnikom.

ZADRUGA.

Vsem zadrugam!

Spet je minilo leto.

Za zadruge je pa prišlo obilo dela.

Štejemo si v dolžnost, opozoriti zadruge na vse, kar jim je storiti.

Vse potrebne tiskovine priposlali smo zadrugam že koncem l. 1904. — i. s. smo poslali posojilnicam sledeče tiskovine: Izpisek iz knjige hranilnih vlog, izpisek iz knjige posojil, računski zaključek, inventar, prošnja za izbris in vpis članov načelstva ter vpis spremembe pravil v zadružni register, prijava za zadružni register, zapisnik občnega zbora, izkaz neposrednjih pristojbin, vloga v smislu § 35. zadružnega zakona, podpisi, mesečni izkazi, zelene dopisnice za naročilo denarja; rumene dopisnice za potrdilo denarja, modre dopisnice za prijavo denarja in položnico; — drugim zadrugam pa: računski zaključek, inventar, prošnja za izbris in vpis članov načelstva ter vpis spremembe pravil v zadružni register, prijava za zadružni register, zapisnik občnega zbora, izkaz neposrednjih pristojbin, vlogo v smislu § 35. zadružnega zakona in pole za zapisovanje blaga.

Najvažnejše in najbolj naporno delo je

„Zaključevanje računov.“

Starejše zadruge poznajo že to delo, ki jim ne dela več prehode preglavice, a je mnogo zadrug, ki v drugič ali celo prvokrat zaključujejo račune.

Mladim zadrugam — in najbrž starejim tudi — gotovo vstrežemo, če jim damo nekaj navodil za sklepanje računov.

Ker je poslovanje denarnih in nedenarnih zadrug različno, ne morejo biti njih računski zaključki popolnoma jednaki; radi tega delimo svoja navodila v dva dela i. s. A. za posojilnice — B. za nedenarne zadruge.

A. Posojilnice.

Mesec december 1904 se v blagajniškem dnevniku še ni mogel zaključiti, ker je še treba vpisati posebno narasle obresti t. j. od hranilnih vlog, tekočih računov itd.; obresti hranilnih vlog, ki se koncem l. 1904. pripišejo k glavnici, vpišejo se v blagajniškem dnevniku za l. 1904. med izdatke kot kapitalizovane obresti, a ob enem tudi med prejemke; — seveda pa spadajo vsi denarni prejemki in izdatki v l. 1905. že v blagajniški dnevnik za l. 1905.

Počakati se mora na izkaz o tekočem računu, ki so ga imele posojilnice v l. 1904 z nami, kot centralno blagajno — ti izkazi se že raz-

pošiljajo in ga bo imela vsaka naša zadruga zanesljivo še ta mesec v rokah; izkazu je pridejan navod, kako da se naj narasle obresti v blagajniškem dnevniku vknjižijo.

Narbolje je, da se pusti po zadnji vknjižbi l. 1904. pol ali cela stran blagajniškega dnevnika prazna — in se prične z vknjižbami za l. 1905. na prihodnji celi strani.

Najprej naj se (če se to že ni sproti zgodilo) natančno izračunajo obresti hranilnih vlog, kakor tudi zaostale, zamudne in predplačane obresti od posojil. Da bodo računi natančni, naj računata vedno dva, in sicer jeden za drugim.

Ko je to pripravljeno, naj se sklenejo vse knjige, kakor itak že znano. Nato naj se napravijo izpiski iz „Knjige posojil“, „Knjige hranilnih vlog“ in kjer so različni deleži, tudi izpisek iz „Deležne knjige“, eventuelno tudi iz „Knjige tekočih računov“.

Potem naj se na podlagi „Razdelnika“, ali pri novem knjigovodstvu „Blagajniškega dnevnika“, izpolni v od nas poslani tiskovini „Računski sklep“ oddelek „Denarni promet“. V olajšavo davčnim uradom naj se med upravnimi stroški vedno razločijo ustanovni stroški, troški za tiskovine, nagrade, razni davki in sicer naj se zadnji vedno ločijo po kakovosti n. pr. rentni davek, neposredne pristojbine, eventuelni zemljiški davek itd., kakor je deloma že iz tiskovine razvidno.

Na to sestaviti je na podlagi prometa in eventuelne bilance za leto 1903. bilanco (stanje) za pretečeno leto, ter se je pri tem ozirati na tozadevna določila pravil. Med aktiva je vpoštevati vse iste svote, koje ima zadruga tirjati, ali pa vrednostne stvari, koje se pri zadrugi nahajajo, tako n. pr. inventar, posojila, naložen denar, obresti od tega, zastale in zamudne obresti od posojil, vrednost neporabljenih tiskovin, vrednost zemljišč, delež pri jednom ali drugem zavodu itd. ter konečno gotovina.

Med pasiva pa je vpoštevati vse dolgove, koje je posojilnica imela 31. decembra 1904. n. pr. deleže članov, hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi, izposojila, dolžne obresti od izposojil, za prihodnje leto predplačane obresti od posojil, eventuelni dolg na inventarju, tiskovinah, najemnini, zemljiščih itd. Poleg tega pa je postaviti v pasiva tudi rezervni zaklad z eventuelnimi obrestmi.

Ko je to urejeno, odšteti je pasiva od aktiv, na kar se pokaže čisti dobiček eventuelno nasprotno izguba. Ako se je pokazal dobiček, je isti vpisati med pasiva, ako se pokaže izguba t. j. ako presežajo pasiva aktiva, je vpisati med aktiva.

Ko sta ta dva računa končana, je iz obeh teh dveh ter eventuelno s pomočjo prejšne bilance sestaviti „Račun zgube in dobička“.

Dotični, ki sestavlja račun, mora natančno preiskati denarni promet in bilanco, da vidi, kaj je v prvem ali drugem za leto, za katero se dela račun, dobiček ali izguba.

Pod dobiček spadajo n. pr. prejete obresti od dolžnikov, zastale in zamudne obresti od posojil, obresti od pri nas na tekoči račun — ali še morda kje drugod — naloženega denarja (pri teh seveda samo iste, ki so v letu, za katero se dela račun, narastle) prispevki k upravnim stroškom, pristojbine, zadrugi plačana ali še dolžna najemnina itd. Nasprotno pa je izguba vse to, kar se je v istem letu za računsko leto samo izdalo ali napravilo dolga, tako n. pr.: Za prihodnje leto predplačane obresti, upravni stroški, najemnina zadruge (že plačana ali še dolžna), plačane in dolžne obresti od pri nas na tekoči račun — ali še morda drugod — prejetih izposojil, davki, neposredne pristojbine, odpis pri nepremičninah in premičninah „obresti rezervnega zaklada“ itd.

Ako je račun pravilno sestavljen, mora se pokazati pri „bilanci“ in pri „računu zgube in dobička“ jednaki dobiček ali izguba ter je v slučaju dobička istega vpisati med izgubo, v slučaju izgube pa isto med dobiček.

Ko je račun tako sestavljen, je istega primerjati z izpiski iz hranilne, posojilne in deležne knjige, eventuelno, ako ima posojilnica naložen denar ali izposojila, tudi s temi in se morajo vse točke v bilanci natančno vjemati z onimi v izpiskih. Ako se to ne vjema, je račun nepravilen in je iskati pomote.

Ako ni mogoče najti pogreška, obrne naj se posojilnica takoj na nas.

B. Nedenarne zadruge.

Nedenarnim zadrugam ni treba računati obresti od hranilnih vlog, posojil in delati izvlečkov — a imajo drugo važno delo — ki se mora izvršiti z največjo natančnostjo in pazljivostjo, posebno pa še pri onih zadrugah, ki imajo prodajalne.

To delo je inventura.

Trgovski zakon predpisuje, da se naj inventura izvrši vsako leto in se morajo vpostaviti vse reči s tisto vrednostjo, ki jo ob času inventure res imajo.

Ko je inventura končana je sestava računskega zaključka lahka.

Na podlagi blagajniškega dnevnika napravi se najprej „Denarni promet“, ki naj obsega vse denarne prejeme in izdatke v l. 1904. V olajšavo davčnim uradom naj se upravni stroški in davki navedejo razdeljeno po kakovosti, kakor je v poslani tiskovini razvidno.

Na to je sestaviti na podlagi denarnega prometa, bilance za l. 1903. in inventure bilanco, pri čemur se morajo vpoštevati tozadevna določila pravil.

Med aktiva je vpoštevati vse iste vsote, koje ima zadruga tirjati, ali pa vrednostne stvari, koje se pri zadrugi nahajajo, tako na primer blago, inventar, naloženi denar, obresti od tega, vrednost neporabljenih tiskovin, vrednost zemljišč, delež pri enem ali drugem zavodu itd. ter konečno gotovina.

Med pasiva pa je vpoštevati vse dolgove, koje je zadruga imela 31. decembra 1904, brez ozira na zapalost, (strogo se naj pazi, da se ne spregleda kak dolg), izposojila, dolžne obresti od izposojil, deleže, eventualni dolg na inventarju, tiskovinah, najemnini, zemljiščih itd. Poleg tega pa je postaviti v pasivi tudi rezervni zaklad z eventualnimi obrestmi.

Ko je to urejeno, odšteti je pasiva od aktiv, na kar se pokaže čisti dobiček eventuelno nasprotno izguba. Ako se je pokazal dobiček, je isti vpisati med pasiva, ako se pokaže izguba t. j. ako presegajo pasiva aktiva, je vpisati med aktiva.

Dotični, ki sestavlja račun, mora natančno preiskati denarni promet in bilanco, da vidi, kaj je v prvem ali drugem za leto, za katero se dela račun, dobiček ali izguba.

V dobiček spadajo n. pr. obresti od naloženega denarja (pri teh seveda samo iste, ki so v letu, za katero se dela račun, narastle, ne pa vse, ki so v bilanci izkazane), pristopnine, zadrugi plačana ali še dolžna najemnina itd.

V dobiček spada pa posebno „Kosmati dobiček pri blagu“ — ki se zračuna sledeče: Najprej se seštejejo sledeče postavke:

a) Z bilance za l. 1903.	
Dolg na blagu zadružnikom	K
„ „ „ nezadružnikom	„
b) Z „Denarnega prometa“ za l. 1904.	
Prejemki za blago	„
c) Z bilance za l. 1904.	
Vrednost blaga	„
Terjatve na blagu pri zadružnikih	„
„ „ „ „ nezadružn.	„
	<u>skupaj K</u>

Od te svote se odšteje svota, ki jo dobimo če seštejemo:

a) Z bilance za l. 1903.	
Vrednost blaga	K
Terjatve na blagu pri zadružnikih	„
„ „ „ „ nezadružn.	„
b) Z „Denarnega prometa“ za l. 1904.	
Izdatki za blago	„
c) Z bilance za l. 1904.	
Dolg na blagu zadružnikom	„
„ „ „ nezadružnikom	„
	<u>skupaj K</u>
Kosmati dobiček K	

Nasprotno pa je izguba vse to, kar se je v tistem letu za računsko leto samo izdalo ali napravilo dolga, tako na pr.: Voznina, užitnina, upravni stroški, najemnina (že plačana ali še dolžna), plačane in dolžne obresti od izposojil, davki, neposredne pristojbine, odpis pri premičnem in nepremičnem inventarju, obresti rezervnega zaklada itd.

Ako je račun pravilno sestavljen, mora se pokazati pri „bilanci“ in pri „računu izgube in dobička“ jednaki dobiček ali izguba ter je v slučaju dobička istega upisati med izgubo, v slučaju izgube pa isto med dobiček.

Ako se to ne vjema, je račun nepravilen in treba iskati pomote.

Ako ni mogoče najti pogreška, obrne naj se zadruga takoj na nas, da pregledamo.

Pozivamo vse zadruge, ki glede računskega zaključka količkaj niso na jasnem, da se obrnejo na nas, ker jim radi pomagamo, samo, da se izdajajo pravilni računski zaključki.

Tu se nam zdi potrebno pojasniti tiskovino „inventar“, ki smo jo sestavili in poslali vsem zadrugam. Vsaka zadruga ima nekaj premičnin — nekatere imajo tudi nepremičnine.

Premičnine in nepremičnine spadajo v bilanco med aktiva; ne more se pa v bilanco vzeti za premičnine in nepremičnine znesek, ki se je za nje izdal, temveč se vzame vrednost, ki jo da primerna cenitev oziroma se od nakupne vrednosti nekaj odstotkov odpiše.

Kar smo gledali računskih zaključkov, skoraj povsod smo pa našli, da zadruge nepravilno odpisujejo i. s. posebno vsled tega, ker se ne ozirajo pri odpisu na prvotno vrednost temveč navadno na zadnjo bilančno vrednost pojedinih predmetov.

Odpisuje naj se pa zmirom nekaj odstotkov prvotne vrednosti.

In v to svrhu naj služi tiskovina „inventar“, ki jo bodo zadruge gotovo prav porabljele — a vse jedno podajemo na sledeči strani nekak vzorec za leto 1904.

Koliko odstotkov da se naj odpiše, to je pač stvar zadruge, vendar omenimo, da se more pri poslopijih odpisovati samo 0.5—2°/o, pri premičninah pa nasvetujemo odpis do 10°/o.

Kakor hitro je zadruga sestavila „Računski zaključek“ — pošlje naj nam ga z izpiski in drugimi prilogami vred v pregled, ker nam je, kakor smo že omenili, mnogo na tem, da so računski zaključki naših zadrug v vsakem oziru pravilni.

Takrat se nam ob enem naroči, da preskrbimo do občnega zbora natis računskih zaključkov. Računske zaključke tiska „Zadružna tiskarna“ — in preskrbimo korekturo mi sami.

Ker more v smislu § 35. odst. 1. zadružnega zakona vsak član zadruge zahtevati izvod računskega

Predmeti premičnega inventarja		blagajna		miza		4 stoli		ura		posnemalnik		hladilnik		omara		Skupaj		OPOMBA	
nabavljeno	leta	1900		1900		1900		1904		1902		1902		1904					
	dne	5/4		5/4		5/4		2/6		3/10		3/10		8/8					
	tekoče število blagaj. dnevnika	2		3		4		619		165		166		817					
	za	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h		
		240	—	24	—	10	—	12	—	360	—	70	—	25	—				
0/0 odpis prvotne vredn.	leta																		
	bilančna vredn. koncem l. 1903	200	—	20	—	8	—	—	—	302	—	58	—	—	—	588	—		
10 ⁰ / ₀ odpis prvotne vredn.	leta 1904	24	—	2	40	1	—	1	20	36	—	7	—	2	50	74	10	v račun zgube in dobička	
	bilančna vredn. koncem l. 1904	176	—	17	60	7	—	10	80	266	—	51	—	22	50	550	90	v bilanco	

zaključka, — naj dobi vsak član zadruga tiskan izvod računskega zaključka, če ga zahteva ali ne.

Tudi bi priporočali našim posojilnicam, da dajo svojim vlagateljem, posebno, če to želijo, po izvod računskega zaključka.

Nekaj izvodov rabi se za oblasti, za nas, nekaj izvodov naj se pa s pravilno podpisanim izvornikom med spisi doma shrani.

Vse to naj vpoštevajo zadruga, ko določajo, koliko izvodov naj se natisne.

Nekatere zadruga so se navadile, da razpošljejo vsem drugim zadrugam svoje računске zaključke.

To pa ni potrebno, ker se itak bilance razglašujejo in vrh tega še pa sestavi zveza „Letopis“, v kojem so pregledno navedeni podatki s vseh računskih zaključkov.

Občni zbor.

Računski zaključek je sestavljen. Pregledala ga je zveza, nadzorstvo, tudi je že natisnjen in ga imajo zadrugarji morda celo že v rokah.

A s tem računski zaključek nikakor ni odobren, predložiti se mora še občnemu zboru.

Občni zbor je najvišja inštanca zadruga in njemu so pridržane najvažnejše odredbe, saj voli načelstvo in nadzorstvo, odobruje računске zaključke in sploh poslovanje, premeni pravila itd.

Pri občnih zborih se nudi vsakemu članu prilika, da poizve o delovanju in stanju zadruga, da pove tudi svoje mnenje in stavi dobre predloge.

Pri občnih zborih naj se oglašijo člani, ki niso zadovoljni s poslovanjem zadruga, tu bo njihova beseda več koristila, kakor zahrbtno zabavljanje.

Občnih zborov naj bi se vdeležili vsi zadrugarji, in je dolžnost načelstev, da za to skrbijo, — ker to pač ni lepo, če se zberejo samo le člani načelstva, pa je občni zbor gotov.

Vsakega člana pa ne mika suhoparen dnevni red na občni zbor.

Priporočamo toraj, da se na občnih zborih naj tudi predava o zadružništvu sploh ali pa o predmetih, ki so z istim v zvezi in ki morejo zadrugarje zanimati.

Na tak način postanejo naj občni zbori ob enem gospodarski shodi.

Seveda bo kdo ugovarjal, da ni dobiti osebe, ki bi predavala.

No, — zveza rade volje pošlje govornika, samo da se ji pravočasno sporoči želja.

Ker se pa zna prigoditi, da bi vendar ne mogli poslati govornika, bo treba, da predava kateri član načelstva ali kak drug domačin.

Da taka predavanja omogočimo, priobčimo v prihodnji številki kot uzorec predavanje o zadružništvu, ki nam ga je spisal znan slovenski zadrugar.

Pri vseh zadrugah se mora vršiti občni zbor vsaj v prvi polovici leta, oziroma je skrajni čas v pravih določen.

Običajne točke dnevnega reda na občnih zborih so :

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.

2. Poročilo načelstva.

Poročilo načelstva naj bo jasno in pregledno.

3. Potrjenje računskega zaključka za l. 1904. Pri tej točki poroča po določilu § 24. 3. odstavka — združnega zakona, nadzorstvo, ki je moralo vse račune in docela tudi računski zaključek pregledati.

4. Volitev načelstva.

5. Volitev nadzorstva.

Pri obeh volitvah so merodajna določila pravil.

6. Prememba pravil.

Če namerava katera zadruga svoja pravila v tej ali onej točki spremeniti, pač naj nameravano premembo prej nam naznani, da presodimo, je li dopustna in umestna ali ne.

Tu pozivamo zadruge, ki imajo za razglase občnih zborov — in za druge razglase — v pravilih še zmirom določene različne druge liste, da spremenijo letos dotično določilo v toliko, da določijo za razglase „Narodni gospodar“ ker zahteva to njih lastna korist in pa tudi združna disciplina.

7. Poročilo o izvršeni reviziji.

Vse zadruge, pri kojih se je že izvršila revizija na podlagi revizijskega zakona, morajo postaviti na dnevni red občnega zbora to točko.

Revizijski zakon veva v § 8. da se mora pri tem prečitati dobesedno revizijsko poročilo, ki ga dobe zadruge od nas.

Pojasnila o izidu revizije daje nadzorstvo in če tega ni, načelstvo.

To so glavne točke dnevnega reda — pridene se navadno še točko „Slučajnosti“.

O občnem zboru sestavi se zapisnik — in naj služi zadrugam kot vzorec tiskovina, ki smo jim jo priposlali.

P o o b č n e m z b o r u .

Občni zbor se je vršil, je odobril računski zaključek, izvolil nove ali pa vse dosedanje člane načelstva in morda premenil celo pravila.

Zadruga mora napraviti vsled tega različne vloge in sicer:

1. Na trgovsko (deželno-okrožno) sodišče naznani takoj novoizvoljene člane načelstva, in smo poslali vsem zadrugam za tako vlogo tiskovine.

Podpisi novoizvoljenih članov načelstva se morajo legalizirati pri sodniji ali notarju in se to zgodi na vlogi sami.

Če so bili novoizvoljeni člani načelstva že prej kedaj v načelstvu in je dobila trgovska sodnija že takrat njih legalizirane podpise, v smislu ministerske odredbe z dne 23. maja 1895. (drž. zak. št. 74) ni treba podpisov spet legalizirati, na vlogi sami i. s. vsak pri svojem imenu, v tekstu — pa seveda podpisujejo.

Da nam ne bo kedo oporekal, kar bi bilo tembolj pričakovati, ker n. pr. „Slovenska zadruga“ svojim bralcem ravno citirano odredbo drugače in napačno tolmači — in menda celo neko trgovsko sodišče na Slovenskem — se sklicujemo na odredbo z dne 6. oktobra 1896 št. 11808, ki jo najdemo v Adler-Clemensovi zbirki odredb k trgovskemu zakonu in ki, najbrž, da prepreči vsako krivo tolmačenje one odredbe, pravi, da se morajo podpisi novoizvoljenih članov, kojih podpisi še niso v registerskih aktih, predložiti v sodnijsko ali notarsko poverjeni obliki.

Vlogi se priloži prepis zapisnika o občnem zboru in naj služi za ta prepis zadrugam tiskovina, ki smo jo poslali; ker mora biti prepis zapisnika potrjen, je na poslani tiskovini dotična klavzula natisnjena in jo naj načelstvo pravilno podpiše.

Ta vloga se kolekuje z 2 K — in prepis zapisnika s 30 h.

V istej vlogi se naznani tudi morebitna prememba pravil.

Ako se v načelstvu ni nič spremenilo — pač pa so se premenila pravila, se to v tej vlogi navede.

Če se pa niti v načelstvu niti v pravilih ni nič spremenilo, priporočamo vsem zadrugam, da naznanijo to trgovskemu sodiščem na tiskovini, ki smo jo priložili.

Ta naš nasvet je utemeljen v odločbi z dne 29. oktobra 1884 št. 12153 (Adler-Clemens 1176), ki pravi, da se izvolitev dosedanjih članov načelstva vzame samo na znanje — a se ne vpiše v združni register — in se, kakor dostavlja odredba z dne 30. junija 1886 št. 7836 (Adler-Ciemens 1292) tudi ne razglasi.

Ta vloga se kolekuje z 1 K.

II. Na c. kr. okrajno glavarstvo nekolekovano vlogo v smislu § 35 — 2. odstavka združnega zakona (tiskovino smo poslali) s kojo se predloži 2 izvoda odobrenega računskega zaključka, to se mora zgoditi nardalje v 8 dneh po občnem zboru. Ako so se pravila spremenila, se mora to spet prijaviti okrajnemu glavarstvu — v kar služi ista tiskovina — in se mora to zgoditi nardalje v 8 dneh po registraciji premembe.

III. Nam pa se pošlje prepis zapisnika o občnem zboru in pa 2 izvoda računskega zaključka.

Računski zaključek s premembami v številu članov in deležev vred mora načelstvo vsaj v prvih šestih mesecih razglasiti; naše zadruge razglašajo to v „Narodnem Gospodarju“.

P r i s t o j b i n e i n d a v k i .

I. Neposredne pristojbine.

Te pristojbine morajo plačati vse zadruge — posojilnice, kmetijske in mlekarske zadruge itd. —

ustanovljene na podlagi združnega zakona z dne 9. aprila 1873 d. z. št. 70 i. s. zahteva zakon, da se plačajo dvakrat na leto i. s. v prvih 14. dneh januarja in julija.

Vendar je finančno ministrstvo z ukazom z dne 29. septembra 1888 št. 30966 privolilo, da se na prošnjo morejo te pristojbine plačati enkrat na leto — i. s. po obnem zboru, vendar pa najdalje do 31. julija vsakega leta.

Naša zveza storila je potrebne korake, da se vsem našim članicam ta ugodnost pridobi.

Pristojbina se plača od v preteklem polletju (oz. če se plača za celo leto — v preteklem letu):

1. vplačanih deležev,
2. „ pristopnin,

3. izplačanih deležev,

4. „ obresti od deležev oziroma kakega drugega članom izplačanega dobička.

Pristojbina se odmeri po lestvici I. in se plača pri pristojni davkariji na podlagi izkaza, ki ga napravi zadruga sama.

Izkaz za neposredne pristojbine more imeti sledečo obliko in smo poslali tiskovino vsem zadrugam.

V tem uzorcu navedena tekoča številka 6 „Obresti tekočih računov“ velja le za iste posojilnice, ki sprejemajo vloge na tekoči račun; od obresti teh vlog na tekoči račun se plača 2⁰/_o pristojbina.

Od obresti tekočega računa, ki ga imajo zadruge pri nas, seveda zadruge te pristojbine ne plačujejo — toraj tudi te obresti ne spadajo v izkaz.

I z k a z

neposrednih pristojbin za leto 1904.

(Ime zadruga)

Tekoče št. v.	sklicaje se na	P r e d m e t	Pristojbini podvrženi znesek		Lest- vica	Pristojbina		Opomnja
			K	h		K	h	
1	l e t n i r a č u n	Vplačani deleži	100	—	I	—	10	
2		Vplačane pristopnine	60	—	I.	—	10	
3		Izplačani deleži	40	—	I.	—	10	
4		Izplačane obresti deležev . . .	64	—	I.	—	10	
5		Drug članom izplačan dobiček .	—	—	I.			
6		Obresti tekočih računov . . .	—	—	2 ⁰ / _o			
		Vkup	264	—		—	40	

dne

1905.

(Pravilen podpis.)

I z k a z

o prihodnini, oddani po § 133.

Oznamenilo odbijanju zavezanega dolžnika | Hranilnica in posojilnica v
 Oznamenilo izplačujoče blagajnice | registrovana zadruga z neomejeno zavezo.
 Oznamenilo časa, za katerega se oddaja prihodnina (§ 134) za čas od 1. januarja do 31. decembra 1904.
 (od 1. julija do 31. decembra 1904).

1	2	3	4	5	6	7
Vrsta izplačanih, oziroma v prid zapisanih prihodnini zavezanih prejemkov	Odstotni odstavek obrestovanja	Višina izplačanih, oziroma v prid zapisanih prihodnini zavezanih prejemkov v rubriki 1 označene vrste	Uporabljeni odstotni odstavek prihodnine	Pripadajoči davčni znesek	Potemtakem se je oddal	
				K	znesek za	dne
				h		
Kapitalizovane obresti hranilnih vlog	4 1/2	420 K 64 vin 18 K 10 vin.	1 1/2	6 31	6 K 58 vin.	1. 1905.
Izplačane obresti hranilnih vlog				— 27		
<p>Uradno potrdilo</p> <p>o znesku K h</p> <p>t. j. h, kateri je bil po Hranilnici in posojilnici v reg. zadr. z neom. zavezo kot prihodnina, pobrana po odbitku v smislu § 133. zak. z dne 25. okt. 1896. l. (drž. zak. št. 220) za čas od 190 do po-ložen danes pri tukajšnjem uradu in vprejem zaračunjen pod dnevnim št. davčnega vpisnika št. dne 190</p> <p>N. N. kontrolor. N. N. davkar.</p> <p>L. S. L. S.</p>						

Hranilnica in posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
 Podpis načelnika in 1 odbornika.

Zgornji znesek K h, t. j. K h je bil pri
 tukajšnjem uradu dne 1904 zaračunjen pod dnevnim št. v sprejem.
 davčnega vpisnika št.

N. N. kontrolor. N. N. davkar.
 L. S. L. S.

Ta izkaz dobi se pri c. kr. davčnih uradih.

II. Rentni davek.

Vse posojilnice plačujejo od izplačanih in kapitalizovanih obresti hranilnih vlog rentni davek, ki znaša 1¹/₂‰.

Rentni davek bi morale posojilnice 14 dni po poteku vsakega četrletja plačati; zakon pa dopušča, da sme finančni minister dovoljiti daljše obroke, kar se je tudi že zgodilo, ker smejo rajfajzenovke glasom ukaza fin. min št. 11504 ex 1898 v celo letnih obrokih t. j. enkrat na leto rentnino plačati — druge posojilnice pa glasom ukaza fin. min. z dne 30. januarja 1898 št. 1731 v polletnih obrokih t. j. dvakrat na leto.

Seveda bi bilo željeti, da bi smele vse posojilnice samo enkrat rentnino plačati saj vendar vse še le koncem leta obresti kapitalizirajo.

Sedaj, po zaključku leta 1904 — vendar le morajo vse posojilnice rentnino plačati i. s. one, ki še za l. 1904 niso nič plačale, za celo l. 1904 t. j. od vseh v letu 1904 izplačanih in kapitalizovanih hranilnih obresti — one pa, ki so za I. polletje 1904 že plačale, plačajo sedaj od obresti, ki so je v II. polovici leta 1904 izplačale in pa od koncem leta 1904 kapitaliziranih obresti.

Rentnina se plača pri pristojni davkariji, koji se mora ob enem predložiti 2 izvoda izkaza o rentnini.

Tiskovine za izkaz se dobijo pri davkariji. Kako se tak izkaz izpolni, razvidno je iz na 7 strani stoječega izgleda.

Eden teh izkazov ostane pri davkariji; na drugem izkazu pa potrdi davkarija prejem rentnine i. s. dvakrat t. j. pod izkazom in pa na desni strani izkaza ali na kuponu.

Ta drugi izkaz — s potrdili — dobi posojilnica nazaj ter odtrga kupon — t. j. uradno potrdilo in ga shrani kot svojo prilogo — ostali del izkaza pa pošlje takoj pristojnemu okrajnemu glavarstvu.

Rentnino, ki jo na ta način posojilnica plača od obresti hranilnih vlog, bi lahko vlagateljem zaračunila — vendar je menda ni slovenske posojilnice, ki bi jo res zaračunila, kar je tudi popolnoma prav.

O pridobnini bomo pisali v prihodnji številki.

Vabilo

na

REDNI OBČNI ZBOR

„Hranilnice in posojilnice na Boh. Bistrici,

registrovane zadruga z neomejeno zavezo“,

kateri se bode vršil dne 22. januarja 1905 v uradni sobi hranilnice in posojilnice.

Vspored:

1. Poročila načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računov za leto 1904.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Poročilo o izvršeni reviziji.
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

VABILO

na

II. redni občni zbor

„Hranilnice in posojilnice v Loškempotoku,

registrovane zadruga z neomejeno zavezo“,

kateri se bode vršil v nedeljo dne 22. januarja 1905 ob 3. uri popoldne v župnišču na Taboru.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Potrjenje računskega zaključka za l. 1904.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršeni reviziji.
7. Slučajnosti.

V Loškempotoku, dne 7. januarja 1905.

Načelstvo.

VABILO

na

X. redni občni zbor

„Hranilnice in posojilnice na Blokah,

registrovane zadruga z neomejeno zavezo“,

kateri se bo vršil v nedeljo, dne 22. januarja 1905 ob 3. uri popoldne v prostorih posojilnice.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Potrjenje računskega zaključka za l. 1904.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršeni reviziji.
7. Slučajnosti.

Na Blokah, dne 7. jan. 1905.

Načelstvo.

VABILO

na

izvanredni občni zbor

„Konsumnega društva v Robu,

registrovana zadruga z omejeno zavezo“,

kateri se bode vršil v nedeljo dne 29. januarja 1905 ob polu 3. uri popoldne v društvenih prostorih v Robu.

Dnevni red:

1. Sklepanje o razdružbi zadruga.
2. Volitev likvidatorja.
3. Slučajnosti.

Ker zadnji, na dan 26. decembra 1904, sklicani izvanredni občni zbor ni bil sklepčen, sklepa ta občni zbor veljavno brez ozira na število vdeležnikov.

Načelstvo.

Denarni promet

smo morali radi preobilega drugega nujnega gradiva odložiti za prihodnjo številko.

GOSPODARSKO BERILO.

Naše narodno gospodarstvo.

Ideja skupnega delovanja v narodnogospodarskih vprašanjih je padla na rodovitna tla. Že to, da se o tem resno in mirno brez strasti razpravlja, mi je dokaz, da se bližamo v tem oziru boljšim časom. Sedanje napete politične razmere seveda morajo nanesti, da si eden drugemu preveč ne zaupamo, da je še vedno tu in tam preveč ozirov na nekatere vplivne osebe, katerim se čudno zdi, da bi bilo tako skupno delovanje sploh mogoče. Zameriti jim to ni. Osebe so v sedanjem boju več osebno, kakor stvarno angažirane, prepogosto se je žalil osebni čut po nepotrebnem, in zaradi tega je tako zblizanje jako težavno. Treba je potrpljenja in vztrajnosti, a tudi možatega, odkritega delovanja v tem smislu, da se temeljito odstranijo te ovire.

Za svojo osebo sem popolnoma prepričan, ako hočemo Slovenci na zunanje kaj veljati, ako si hočemo sami sebi gmotno pomagati, moramo si ustanoviti slovensko industrijo, svojo narodno-gospodarsko organizacijo tudi na tem polju. Sedanja narodno-gospodarska organizacija je šele začetek, je šele nekako delo doma v hiši, na zunaj se malo vidi od nje. Šele kadar stopimo v javnost z industrijalnimi podjetji, kakor jih drugi narodi prinas ustanavljajo, šele tedaj postanemo faktor, s katerim bodo drugi narodi tudi računali. Te ideje napotile so me ustanoviti „delniško stavbinsko družbo „Union“ v Ljubljani“. Mimogrede moram se dotakniti narodno-gospodarskih člankov v nekem ljubljanskem dnevniku, v katerih razpravlja popolnoma napačne trditve o družbi „Union“. Družba se je ustanovila na podlagi delniške glavnice 300 000 K. Komur so naše domače razmere znane, mi bo pritrnil, da bi se družba nikdar ne bila ustanovila, ako bi se javnim potom skušalo dobiti podpise za potrebnih 600 delnic. Žalostnih skušenj imamo dovolj. Toraj sem skušal v ožjem krogu znancev dobiti za ustanovitev potrebno glavnico. Posrečilo se mi je. Če bi nam bil ideal nekak „katoliški dom“, kakor si še sedaj misli članekar nekega ljubljanskega dnevnika, bi 300.000 kron, nabranih v najožjem krogu popolnoma zadostovalo za zgradbo lepega „društvenega“ ali „katoliškega doma“. Toda „Union“ ima širši program. Izdala se je II. emisija delnic, in sicer javno. Vsaka delnica II. emisije ima iste pravice kot delnica I. emisije. Vsaka delnica ima po en glas. Javno se je občinstvo vabilo na podpisovanje 600 delnic II. emisije. Trkal sem tudi pri imovitih zavodih in osebah nasprotne politične stranke, toda zaman. Lahko bi vzeli vseh 600 delnic, nobeden bi ne mogel nič reči.

Zgradba hotela „Union“ se je izvršila v tako velikem, elegantnem in modernem štilu, da so se tudi poprej najhujši nasprotniki spreobrnil. To se je pa posrečilo šele, ko se je osigurala izdaja delnic II. emisije. Kedor je imel že tako nalogo v rokah, mi bo pritrnil, da ne gre ta stvar tako lahko, kakor si morebiti kedo predstavlja. Treba je železne vztrajnosti, kajti na milijonska podjetja še nismo vajeni. Toda šlo je, in podlaga za daljno delo je osigurana.

Iz navedenega lahko čitatelji sprevidijo, da je bil članekar o ustanovitvi družbe „Union“ napačno podučen. Štel sem si v svojo dolžnost, vso zadevo pojasniti, ker če bi tega ne storil, bi marsikateri si premislil v taci razmerah pristopiti družbi. Sedaj pa, ko je stvar pojasnena, mislim ni dvoma o realnosti namenov družbe „Union“, katere dalekosežni delokrog lahko osredotoči v sebi vsaj za bližnjo bodočnost glavna večja narodno-gospodarska vprašanja. Kot stavbinska družba bi imela lahko največjo stavbinsko pisarno na Slovenskem. Koliko tehniških moči bi bilo nastavljenih! Kot komercijelno središče raznih podjetij bi bilo v Ljubljani dovolj prostora za naše trgovsko izobražene ljudi! Toda za vresničenje vseh teh idej je treba denarja, in zopet denarja. Nemogoče je javno razpravljati, kaj se vse namerava narediti. To mora za sedaj ostati tajnost, kajti, ako se to izda, je že del uspeha izgubljen. Če pa imamo denar osiguran, se lahko razpravlja, ker se predpogoji lahko že osigurajo na pr. z nakupom zemljišč, vodnih sil i. t. d. Denar se pa le dobi potom zadružne organizacije, sicer ne ves denar naenkrat, nego polagoma leto za letom, korakoma, kakor gre naprej naša industrija. Za bodočih 6 let nam je treba 2 milijona kron. V prvi vrsti morajo stopiti v akcijo naši denarni zavodi, da vzamejo vsako leto po eno ali več delnic iz svojega čistega dobička oziroma rezervnega zaklada. Vsako leto se izda ena emisija delnic za 300 000 kron. Ta se pokrije s prispevki naših denarnih zavodov, potem s prispevki zasebnih oseb, katere bi bile pripravljene nalagati vsako leto po 500 kron v industrijelne namene. Poprek bi bilo treba 300 denarnih zavodov, kateri vzamejo po eno delnico na leto, in 300 privatnikov tudi za eno delnico na leto. Da se dobi kapital 2 milijona kron, je treba 7 emisij po 300.000 kron. Če bi se pa to preveč zdelo, se lahko razdeli na vsake 2 leti emisija. Kakor rekoč, je to le ideja. Ako kedo ve kaj boljšega, naj pove svojo misel.

Sedaj, ko sklepajo denarni zavodi svoje letne račune, je gotovo čas umesten sprožiti to vprašanje. Lahko se naše posojilnice posvetujejo in izjavijo, ali bi bile pripravljene sodelovati ali ne. Na ta način

dobimo jasno sliko položaja. Teško je pismenim potom poslati tako vprašalno okrožnico. Večina bi na njo niti ne odgovorila. Obračam se toraj tem potom na naše denarne zavode in zavedne Slovence, naj mi odgovore, ako so pripravljeni sodelovati in podpisati dotične emisije delnic „Union“, ali bi se pa naenkrat izdala ena večja emisija, da bi ne bilo treba toliko emisij. Jaz za svojo osebo izjavim, da vzamem skozi 7 let vsako leto po eno delnico à 500 kron. Kedor mi hoče slediti, naj se javi.

V Ljubljani, 8. januarja 1905.

Dr. V. Gregorič.

Pripomba uredništva: Gospod pisatelj je priznan strokovnjak na narodno-gospodarskem polju, radi smo toraj priobčili ta njegov članek.

Kar nam v tem članku posebno prija, je, da gospod pisatelj, ki sicer ni v ožji zvezi z našim združnim delom, izpove, da more pri nas ravno združništvo biti podlaga vsega narodnega gospodarstva.

Veselilo nas bo, če se k temu predmetu oglasijo še drugi delavci na polju narodnega gospodarstva — naš list — kot gospodarski list za ton ajsposobnejši, jim je na razpolago.

Živinoreja.

Koliko živine imejmo po zimi?

Vsakdo ve ali bi vsaj moral vedeti, da se ravna množina krme, ki jo potrebuje žival po živi teži njenega telesa in po rabi njeni. Odraščeno govedo potrebuje vsaki dan na vsaki stot žive teže 4 kg srednjega sena, 600 kg težka žival tedaj 24 kg sena.

Teh 24 kg se porabi tako, da služi približna polovica 12 kg v to, da se ohrani žival pri življenju in pri enaki teži. Zato tudi imenujemo teh 12 kg krme vzdrževalno krmo, Ostalih 12 kg pa ima namen, kako stvar proizvajati: pri kravi, da nam da mleko, pri breji kravi, da prerediti tudi mladiča, pri pitalni živini, da nastavi meso in mast in pri delavnih volih se spremeni ta krma v delavsko moč. Teh 12 kg krme se zato imenuje proizvodna (produktivna) krma.

Od same vzdrževalne krme nam žival ne more dati nobenega vžitka, ta pride šele od produktivne krme.

A veliko ljudi tega ne ve in hočejo proizvajati tudi ob nezadostni krmi; od začetka dobiš sicer tudi od sestradanih krav še nekaj litrov mleka, toda kmalu boš opazil, da molzeš mleko iz kravjega telesa in ne samo iz vimena. Krava hujša, se suši, postaja sloka in zgublja za vsak izsiljen liter mleka precej svoje lastne žive teže in zato tudi precej več na svoji vrednosti, kakor pa je vredna privarčevana krma.

Zato je gospodar, ki skopari pri krmi hud zapravljivec in tat svojega lastnega premoženja.

Ravno tako pogostna napaka je skopo krmljenje mlade, še nedoraščene živine. Imamo kmetije, na katerih preneha mlada živina skoro popolnoma v rasti. Seveda taka žival ni spomladi nič več vredna, kot je bila v jeseni in vzdrževalna krma čez zimo se ne splača, ker ni bilo zraven proizvodne krme za rast, od same proizvodne krme pa koristi biti ne more.

Krmljenje je zelo kočljiva in umetna stvar, ki jo je treba izvrševati z razumom, drugače imaš zgubo namestu dobička. Preveč živine po zimi je velika napaka in pri Švicarjih velja pregovor: „Po zimi preveč živine, pripravlja kmete ob imovine“.

Pozna jesen je, čas semnje in krma je spravljena, kmet se mora tedaj vprašati: „Koliko živine morem čez zimo pošteno prerediti?“

Na velikih kmetijah si vso krmo stehajo in natančno zapišejo, iz tega lahko preračunajo, koliko živine morejo krmiti, ozir. če imajo premalo krme, koliko bo treba dokupiti, da bo mogoče toliko živine prerediti. Ta račun imenujejo: Račun krme ali krmski proračun.

Našim večjim posestnikom bi nikakor ne škodovalo, ako bi tudi napravljali take proračune, za manjše kmete pa tak račun ni niti potreben; skušnija prejšnjih let in en pogled na zalogo krme jim že da pravi odgovor: toliko, pa tudi ne enega repa več, morem dobro prekrmiti čez zimo.

Le na ta način, da se tudi po zimi umno t. j. dobro in obilno krmi, se more živinoreja dobro splačati, kajti dobro krmljeno mlado govedo je na spomlad mnogo več vredno kot sestradano in dobro rejena krava da, ko pride na pašo, takoj največjo možno množino mleka, dočim potrebuje sestradana več tednov, da pride zopet k sebi in nadomesti to, kar je zima vzela.

Kdor ima rejeno živino v hlevu, jo ob času potrebe vedno lahko proda, za suho živino pa — ako zboli — nihče ne mara.

Špela v stiski.

„Tu imaš svojo beračijo, ta prebita ropotija ne spada v mlečno omaro“, tako hrmi nekega dne Špelin mož domu prišedši in zmetava kosce slanine in kisle kumarice, skorje kruha in druge ostanke od kosila iz omare na sredo shrambe in nazadnje zaluča tudi še par prstenih latvic po tleh tako da je videti, kakor bi bili ravnokar turški rokovnjači tu gospodarili.

Špela je kakor od strele zadeta! Bleda kot zid in trda od strahu stoji na pragu in ne more spraviti besedice iz sebe. Ne more biti drugače, si misli, možu se je zmešalo, ali ima v gorenjem delu eno kolesce preveč ali pa eno premalo. O moj Bog, to lepo mleko, te nove latvice!

„In to ti povem“, kriči mož, „da mi od danes naprej mlečno omaro ohraniš vedno snažno in je ne rabiš za nobeno drugo reč, kot za mleko, pa nobene glinaste posode ne več v hišo; te niso za nič, mleko se v njih ne stopi lepo, prašičem smetane ni potreba, jutri pa mi takoj preskrbi latvice, ki večno trpe, so po ceni, mleko se v njih čisto stopi, se ne skisa tako hitro, namreč latvice iz pocinjene železne pločevine; vsa druga mlečna posoda ni vredna piškavega lešnika! Ali razumiš, tako se glasi moževa pesem, jaz vem zdaj vse. V kmetijskem društvu sem danes vse zvedel, nič več me ne boš vodila za nos! Jaz sem gospodar v hiši in dosedanjega cincanja in starokopitnosti mora biti enkrat konec! Krava Liska je modrejša od tebe, zato zahtevam, da jo odslej krmiš z beljakovino in škrobom, kajti le iz beljakovin zamore krava napraviti mleko, oni gospod v kmetijskem društvu je to rekel in ker so mu vsi prikimali in rekli da — tedaj mora že biti resnica.

Uboga Špela vzame robec predpasnika, debele solze se ji udero po licih na desni in levi plati in brisajoč in plakajoč gre žena preko dvorišča v hlev k svoji kravi Liski.

„I kaj pa ti je danes, Špela? Ali se je smrt naselila pri vas, ali vam je poginil kak konj, da se tako jočeš? Ko je umrl tvoj sinček, niti tedaj nisi tako plakala, rekla si le: Bog ga je dal, Bog ga je vzela, in mirna si bila! Kaj pa se je zgodilo?“

„Oh Liska, ljuba Liska, vse nesreče si ti kriva! Povedala sem svojemu možu, kakor si mi ti nasvetovala, da naj zahaja k predavanjem o kmetijstvu v društvo. Šel je takoj, a ko je prišel ravnokar domov, mi razbije vso posodo, pomete vso mlečno omaro in le pomisli, on tudi zahteva, da te moram krmiti z beljakovino in škrobom, kajti, da le iz beljakovine nastane mleko, škrob ali šterka pa da te mora greti, mora v tvojem telesu zgoreti, zato da beljakovina ne zgori! Moj mož je zmešan in celo kmetijsko društvo je zmešano. Dandanes je vse zmešano: hiše, ljudje, obleka, kmetje črevljarji, krojači, vse, tudi luna. Z beljakom in šterko te naj pitam! (Žena se strese in blazno-krčevito prime za glavo, kakor okamenela Lotova žena.) Hura! Niti nimam jajec za kolač, komaj dobim v nedeljo jajce za v juho in svoje žive dni nisem slišala, da bi krave žrle jajca mesto sena, te dobi le gospoda za drag denar in mi ljudje o veliki noči za piruhe! Kje naj dobim jajca, beljak za te in zraven še toliko škroba, da boš sita! O, ljuba Liska, pomagaj mi! Ako te moj mož vpraša, je-li dobivaš škrob in beljak, le reci mu „da“, zato te bom pa iz hvaležnosti prav pridno čedila in ti nasipala okusnih lanenih tropin med rezanico, ti dajala tečnega sena in te skrbno gleštala!“

„Špela“, odgovarja slednjič krava Liska, ki bi bila skoro počila od smeha, „pomagati ti čem, lagati

pa ne. Med možem in ženo ne sme biti nobene laži. Vi kmetje si sicer nalažete cele koše polno drug drugemu, posebno kadar greste iz semnja ali pa kadar si pripovedujete, koliko da ste namlatili — toda me krave, me govedina ne lažemo, to prepuščamo dvo-nožcem, strašnim ljudem, ki so krivi vse nesreče na svetu in nesreče vseh živali.

Špela, glej, tvoj mož je slišal popolnoma prav in ti mi moraš v resnici dajati beljakovin in škroba, ako hočeš imeti od mene kaj koristi, mleka in sicer dobrega mleka. Toda nič se ne boj. Beljak od jajca, beljakovina torej, ni samo v jajcih, ampak tudi v krmi, samo da je v nji ne moremo tako razločiti, kot v jajcu. V detelji, v senu, v otrobih, v tropinah, žitu, v vsaki krmi je beljakovina, a v eni je je veliko, v drugi malo. V 100 funtih ogrščnih tropin je na pr. 25 funtov beljaka, v suhi detelji 11⁰/₁₀₀, v krompirju pa samo 2⁰/₁₀₀ in v pesi celo samo 1⁰/₁₀₀ beljaka. Čim več beljakovine ima kako krmilo, toliko boljše je, toliko več mleka nam naredi in funt beljakovine v krmi stane 24 vin. Jaz sama in vsaka krava, ljuba gospodinja, mora dobivati vsaki dan redno beljakovine in povem ti tudi koliko: na vsakih 100 kg moje teže po $\frac{1}{4}$ kg beljaka, če tehtam torej 5 mq tedaj moram dobiti vsaki dan 1 $\frac{1}{4}$ kg beljaka, ako hočeš od mene veliko mleka. Doslej si mi dajala časih več, časih manj in že naprej me je groza, če se spomnim na februar, marec in april, ko imate samo še slamo in nekaj malega sena. Vi ne znate pravilno pridelovati krme, ne znate jo pravilno razdeliti in mešati in zato vaše mlekarstvo tako močno šepa.

Ravno tako je s škrobom moko ali po domače s šterko. Škrob se nahaja v krompirju, v slami, v senu, in v soku pese, repe, korenja je sladkor in škrob toda to ne da ne za en naprstec moči, ampak grejeta samo moje telo in skrbita, da se beljak res predela v mleko, ne pa sežge. Marsikak škrob se spremeni v maščobo, ravno tako marsikak sladki sok, a mleko in moč se iz tega ne dela. Na vsak met. stot svoje žive teže potrebujem na dan $\frac{5}{4}$ kg škroba, tehtam 5 met. stotov, torej potrebujem vsaki dan v krmi $5 \times \frac{5}{4}$ t. j. $\frac{25}{4}$, malo več nego 6 kg škroba ali sladkorja. Sladkorni sok je boljši od škroba, kajti vse, kar pohrustam, se mora v mojem truplu spremeniti v sladkor, da mi kaj zadene, saj pri vas ljudeh tudi ni nič drugače. Na dobrih posestvih in mlekarijah vže davno tako krmijo in zato imajo ljudje tudi veliko dobička od svojih krav. Danci in Švicarji imajo jasne glave in tudi tako krmijo, kajti oni pošiljajo svoje mladiče po zimi v kmetijske zimske šole, tukaj jim posvetijo v glavo, uče jih računati, uče jih krmiti in spoznavati svet. Predno ne postanejo naši kmečki sinovi razumni in modri, ni nič ž njimi za opraviti, k večjemu bi jih lahko poslali pure past“.

„Liska, o ti si mi odpodila moro raz prsi. Sto-

krat se ti zahvaljujem. Zdaj grem nazaj k možu, ubogala ga bom in naš majhen hlevac mora postati vzorni hlev in zlata jama za nas. Bog daj!

Vinoreja in kletarstvo.

Ali je dobro sedaj vinograde okopavati ter trtam z navadnim in umetnim gnojem gnojiti?

Svoj čas se vinogradi v naših krajih niso nikoli okopavali ali vsaj redkokedaj pred ali po zimi, ker je vladalo mnenje, da mraz škoduje trtam, ker uničuje zgornje korenine. Deloma je bila ta trditev opravičena, toda le tam, kjer se je s trtami prav po starem kopitu ravnalo, kjer se toraj niso pravilno vzgajale in kjer se je vsako, še tako važno delo, prav površno izvrševalo.

Poleg pravilne režnje, je vinogradu pač eno najglavnejših del pravilno okopavanje in gnojenje. Brez pravilnega okopavanja ni rašče, brez gnojenja pa ni rašče ne sadu, izvzemši ako ni dotična zemlja izvenredno bogata na redilnih snoveh. Toda tudi v takih zemljah zmanjka v gotovi dobi trti prepotrebna hrana.

Dočim je svoj čas veljalo zimsko ali predzimsko globoko kopanje kot škodljivo, se isto sedaj, ko se je našemu kmetu razvoj trte že precej temeljito pojasnil, kot jako dobro in toraj kot jako priporočljivo.

Vzrok taki izpremembi ne leži toliko v ameriški trti, kot močno rastoči, toraj tudi zunanjim vremenskim vplivom kljubujoči rastlini, marveč bolj v tem, da se sedaj trto sili k napravi močnih, glavnih, globoko segajočih korenin, katerim ne more potem škodovati ne mraz ne suša. In to se doseže jednostavno s tem, da se trtam odrežejo vsako leto ob glavni kopi, bodisi pred zimo ali spomladi, kar je vseeno, vse zgornje rosne ali stranske korenine, ki se razprostirajo le v dobri, gnojni zemlji blizu površja.

V prejšnjih časih se te korenine navadno niso odstranile, razvijale so se prav močno, dočim so ostale glavne le malo razvite, vsled česar so pri hudi zimi pozeble, ob vročini pa trpele sušo, kar je pripomoglo, da je trta pešala, odnosno, če so se te vrhnje korenine še drugače močno pokvarile, tudi v dotičnem letu vsahnila.

Sedaj se pa ta napaka le malokje dogaja in kjer se še to opazi, je le skrajna trdovratnost in malomarnost kriva.

Okopavanje vinogradov pred zimo ima pa še to posebno dobro lastnost, da zemlja po zimi dobro premrzne, vsled česar poginejo mnogi trtni in drugi v zemlji in za lubadom prezimujoči mrčesi, ter da se zemlja laglje in veliko napije zimske mokrote. Po zimi prekopani vinogradi tudi ne ozelene spomladi

tako hitro kot neprekopani, ker se tudi plevelove korenine premrzne in druga semena večinoma uničena. Pri zimski kopi naj se vedno puste debele kepe, da jih mraz dobro prešine ter razprši.

Ob enem s tem okopavanjem se lahko tudi gnoji, bodisi s hlevskim ali s takim umetnim gnojem, ki težko, oziroma ki se polagoma razkrajaja; to so Tomasova*) žlindra in kajnit. Če se pa gnoja ne rabi, ako je bil vinograd prejšnje leto dobro zagnojen, potem naj se zlasti v težki, ilovni, toraj mrzli zemlji, ki je tudi odnašanju izpostavljena, podkopljejo nalašč zato pripravljeni pušlji (dračje), kar sicer zemljo le neznatno zagnoji, pač pa dobro zrahlja, vsled česar je bolj pristopna moči in zraku in deževje jo tako ne odnaša v podnožje.

Bodisi, da se rabi eno ali drugo gnojilo, je najbolje gnojiti sproti. Gnoj se potroša kakor so vrste široke sproti, tako, da ne leži čez en dan po vinogradu raztrošen, posebno če je suho in vetrovno vreme, ter se ga sproti podkopava tako globoko, kakor se sploh glavna kop izvršuje, namreč od 20 do 30 cm.

Najboljši je seveda razkrojeni hlevski gnoj, ker zemljo zagnoji ter jo ob enem tudi zrahlja, dočim jo umetni gnoj le zagnoji. Prav dobro je toraj, da se rabita obe gnojili ob enem in sicer se potrosi najpred nekoliko hlevskega gnoja in na tega pa umetni. S tem se prihrani mnogo hlevskega gnoja, učinek pa je isti, ali še boljši, kakor če se je vzelo še enkrat toliko hlevskega gnoja.

Ako se pred ali med zimo gnoji, se vzameta Tomasova žlindra in kajnit, katera je enakomerno skupaj zmešati ter ju potrositi; ako se pa gnoji spomladi, od druge polovice februarja naprej, je bolje, če se vzamejo lažje raztopljiva gnojila, namreč superfosfati in kalijeve soli. Prvo gnojilo t. j. superfosfat, nadomešča Tomasovo žlindro, drugo, t. j. kalijevo sol, pa kajnit.

Tomasove žlindre in kajnita se vzame, ako se gnoji samo s tema dvema, vsakega po 300 kg na oral; superfosfata pa 300—400 kg in kalijeve soli 100—150 kg na oral. Ako se rabi tudi hlevski gnoj, potem zadostuje le polovica gori navedene množine umetnih gnojil.

Neobhodno potrebno je, da se toraj umetna gnojila tudi v vinogradih bolj porabljajo, da se pridelek zvečša in zemlja zboljšša. Enkratni morebitni neuspeh z umetnimi gnojili ne sme oplahiti dotičnega poskušalca-vinogradnika. Vspeh je mnogo odvisen od pravočasne in pravilne porabe umetnega gnoja. X.

*) „Tomasova“ žlindra je pravilno in ne „Tomaževa“, ker je po iznajditelju inženjerju J. Thomas-u tako imenovana.

Splošno.

Poljedelske in gozdarske šole.

Število poljedelskih in gospodarskih šol v naši državni polovici je znašalo v šolskem letu 1903/04 184. Na novo je prirastlo 5 šol in sicer: zimska kmetijska šola v Ober-Hollabrunu na Spodnjem Avstrijskem in v Austerlici na Moravskem, deželna mlekarška in sirarska šola v Rzeszovu na Gališkem, deželna zimska šola za vinarstvo in sadjarstvo v Langenloisu na Nižje Avstrijskem in deželna vinarska in sadjarska šola v Nikolsburgu na Moravskem. Opustili pa so deželno kmetijsko šolo v Edthofu v Spodnji Avstriji. Mej temi 184 zavodi v prid kmetijstvu so: 2 visoki šoli in sicer prva na Dunaju za se, druga pa kot oddelek krakovskega vseučilišča v Galiciji. Obe skupaj sta imeli lani 583 slušateljev z 26 lastnimi profesorji in 60 pomožnimi učitelji. Potem imamo 3 kmetijske akademije ter 9 poljedelskih srednjih šol, 5 višjih gozdarskih zavodov, 2 višja zavoda za vinarstvo, sadjarstvo in vrtnarstvo, eno višje izobraževališče za pivovarstvo, 39 kmetijskih šol, t. j. nižjih poljedelskih zavodov s celoletnim podukom, 71 zimskih kmetijskih šol, 9 nižjih gozdarskih, 15 mlekarških in gospodinjskih, 24 nižjih posebnih šol za sadjarstvo, vinarstvo, vrtnarstvo in hmeljarstvo, kakor tudi za čebelarstvo, 2 pivovarski šoli in 2 za žganjarstvo.

Kakor vidimo, močno prevladujejo v našem poljedelskem šolstvu nižje zimske kmetijske šole. Te smatramo tudi za slovenskega kmeta razmeram najprimernejše in pričakujemo od naših odločilnih krogov, da si stavijo v prvi vrsti za nalogo preskrbeti nam nekaj zimskih kmetijskih šol s 6mesečnim poukom. Brez primere boljše bi bile dve ali tri zimske kmetijske šole za nas, nego ena s triletnim poukom, za katero imamo žal premalo časa in denarja.

Ogrski kmetovalci.

Ogrsko deželno kmetijsko društvo imelo je začetkom preteklega meseca občni zbor.

Predsednik Avrelj grof Dessuoffig je predlagal, naj se sklene, da so kmetovalci proti carinski ločitvi.

Predsednik in drugi govorniki so odkrito priznavali, da je Avstrija narbolji odjemalec ogrskih kmetovalcev — t. j. največ ogrskih kmetijskih pridelkov proda se v Avstrijo — toraj si morajo ogrski kmetovalci tega dobrega odjemalca obdržati.

Franc Košut in njegovi pristaši so pa tak sklep preprečili, — ker hočejo carinsko ločitev.

Franc Košut nam govori iz srca — tudi mi avstrijski kmetovalci zahtevamo gospodarsko ločitev — potem si bomo mogli vsaj malo oddahnuti.

Ponos vsake gospodinjice je dobra kava.

**Kathreinerjeva
Kneippova sladna kava**

se ne bi smela pogrešati
več v nobenem gospodinjstvu,
kadar se napravlja kavina pijača.

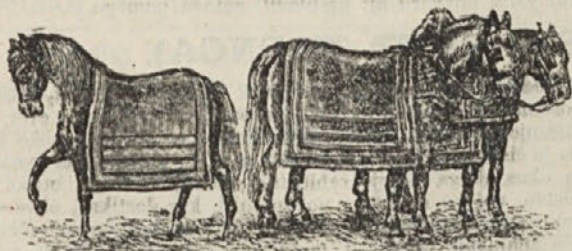
○ ○ ○
Zahtevajte le izvirne zavoje
z imenom **KATHREINER**.

Baderna (v Istri), gospodarsko društvo, ima v svoji zadružni kleti 4000 hl črnega in 500 hl belega vina.

Kdor hoče kupiti izborno istrsko kapljico po zmernih cenah, jo dobi zanesljivo pri gospodarskem društvu v Baderni.

Zajamčeno pristno vino ima v zalogi Kmetijsko društvo v Vipavi veliko množino, katero prodaje za mašna vina belo od 40—50 kron 100 l postavljeno na postajo Postojna. Rudeče pa od 35—40 kron. Zadrugam in večjim odjemalcem oddaja vino po izjemnih znižanih cenah. V zalogi je tudi tropinsko žganje.

Združene tovarne za volnene izdelke prodajo letos spet samo po meni direktno konjerejcem približno 4000 takozvanih

vojaških konjskih odej.

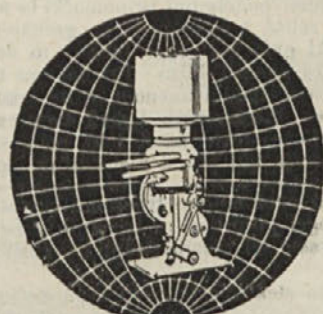
Cena: 1 samo K 4.40 in par samo K 8.40 (6 parov poštine prosto.) Odeje — t. j. minosive — so debele in trpežne ter grejejo kot kožuh, velikost 150/200 cm, toraj pokrijejo celega konja. — Različno pisana naročila naj se pošiljajo na **Steiner**-jevo komisijsko trgovino združenih tovarn za odeje, Dunaj II., Taborstrasse 27. — Denar se pošlje v naprej, sicer se naročilo izpelje proti povzetju.

Za odeje, ki bi ne prijale, vrnem denar.

Velika ponaročila, tako od posestnikov Gebauer, Noisternig, Mallnitz, župnik Bardin, Lang, Rotter, Suchodoli itd. 12—5

Globe mlekarške naprave

kakor tudi vse stroje in orodje za transport mleka, za delanje masla, sira itd. izborna napravljeno prodaja

Globe - separator - družba

Dunaj XVI/2

Neumayergasse Nr. 17.

Zahtevajte ilustrovane cenike.

Zastopniki se iščejo. x-3

O tarifu za čas bede

daje pojasnila, pregleduje tovarne liste, reklamuje nadtovornine in refakcije v to svrhu od c. kr. ministerstva za notranje zadeve koncesioniran zavod za železniške in carinske zadeve ces. svet. A. Kocourek, Budjevice — Nove ulice 4. Zavod prekrbi vse železniške in carinske zadeve po ceni in je tozadeven tarif na razpolago. 2-1

Lastni pridelek! Zeljno seme (kaps) zanesljivo kaljivo, edino pravega kašelskega zelja, ki naredi lepe, trde glave, ter rodi v vsaki zemlji. Prodaja dokler je kaj zaloge, navadno žlico (20 gr.) za 80 v, poštine prosto **Ig. Mercina**, posestnik in trgovec v Zg. Kašlju p. Zalag, Kranjsko. Pri manjših naročilih sprejemajo se tudi pisemske znamke. Na naročila brez denarja se ne ozira. 8-3

Priporoca se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim skodam in poškodbi zvonov. Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Kmetovalci rešite svojo živino mehčine in krhkosti kosti,

kar je po mnenju živinozdravnikov neizogibno, ker ima letos krma premalo rudninskih snovij s tem, da ji redno privedate

Barthel-novo klajno apno.

Nekaj dek vsaki dan v preprečenje koristi več, kot ravno toliko kil, če se je bolezen že pojavila. Potrebuje se za pol leta za eno kravo 6-7 kg, za 1 svinjo 3-4 kg. Poduk o klajnem apnu in o boleznih zastoj.

Stroški mali! Korist tisočkratna!

Svari se pred posnemanji pod imenom redilno apno, klajna kosečna moka itd. Zahtevajte povsod izrecno samo-le kot najstarejše, najpriznanejše in najboljše

Barthel-novo klajno apno.

Dobi se pri 228 12-7

„Gospodarski zvezi“ v Ljubljani.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

233 24-1

Amerikanski motor na bencin

najsposobnejši motor za kmetijo in rokodelce, ker je jednostaven in zanesljiv ter malo stane, kar se pri nobenem drugem motorju ne doseže.

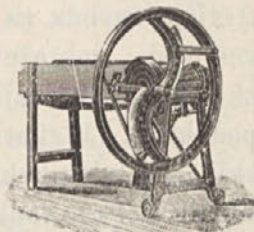
Več motorjev od nas že tekó pri poljedelcih, koji so

nam za iste prav hvaležni, ker z njim mlati, rezanco reže, drva žaga in sploh opravi vsako delo za majhen denar.

Najboljše poljedelske stroje, kakor:

mlatilnice, slamoreznice, gepeljne, čistilnice, mline in preše za sadje in grozdje itd.

Železo, traverze, železniške šine, cement, štorje za strop in vso potrebščino za stavbe, okov in orodje ter pozlačene nagrobne križe se dobé najceneje pri

224 x-11 Karol Kavšeka nasled.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in zaloga poljedelj. strojev Ljubljana, Dunajska cesta št. 16.

Hočete dolge živeti

in se veseliti dobrega zdravja? Da dosežete to, skrbite zato, da ohranite zdrav želodec in redno prebavljanje.

Vsakomur, kdor je želodec s težkimi, prevročimi ali premrzlimi jedili pokvaril ali prehladil, gotovo pomaga

GERMANOV ŽIVLJENJSKI CVĚT (ESENCA),

katerega z največim uspehom rabi pri pomanjkanju teka, slabosti želodca, napihnenju, gorečici (zgagi), slabosti, glavobolu, omotici, krču, zaprtem telesu, zlati žili. Po preobilih pojedinah, posebno pri mastnih in težko prebavljivih jedilih, ta cvet odstrani tiskanje in bolečine in zbuja tek, s čemur v visoki meri pomaga k ohranjenju telesa. Ker odstranjuje vse sprijene soke iz telesa, očiščuje kri, in ima tudi pred vsemi podobnimi pripomočki to prednost, da je čisto neškodljiv, če se tudi rabi dolga leta, ker je napravljen iz najfinejših, skrbno izbranih zelišč, ter ima prijeten, grenko-aromatičen okus, da ga morejo rabiti tudi občutljive osebe, otroci in žene.

Germanov življenski cvet kot pravo ljudsko in domače sredstvo, naj ne manjka v nobeni hiši, ker dostikrat obvaruje pred hudo boleznijo, ko ni zdravniške pomoči blizu. Pri nakupu naj se vedno zahteva Germanov življenski cvet iz lekarne „črni orol“ v Belovaru, ker so še sredstva z enakim imenom, a ne tako dobra. Za znamenje pristnosti mora svaka steklenica, ki je v zelenem zavitku nositi polno ime tvrdke: **Lekarna „pri črnem orlu“ K. Germana v Belovaru** (Hrvatsko), kamor je tudi pošiljati vsa poštna naročila. Cena steklenice K 1.40, po pošti vsaj dve steklenici. Za zavoj 40 vin, več, kot poštno povzetje, ali se pošlje znesek prej. Naslovi morajo biti pisani razločno in natanko. Pojasnila, prospekti, navod o porabi zastoj.

Germanov življenski cvet moram trpečemu človeštvu najtopleje priporočiti, ker sem se osebno, kakor pri mnogih občanih katerim sem ga priporočal, mogel prepričati, o izvrstnih uspehih. Edmund Medeotti, župnik v Trojstvu, Hrvatsko.

Naznanjam Vam, da sem od raznih stranij poskusil že mnogo sredstev, ali nobeno ni imelo zaželjenj uspeh, kakor Germanov življenski cvet. Andrej Žižek, Sv. Ana na Krembergu.

Pošljite mi zopet osem steklenic Germanovega življenskega cveta, ki ga bom vsem bolehačim na želodcu najtopleje priporočala. Jaz že okrevam. Apolonija Haberl v Semirijah, Stajersko.

225 26-7

Nad 360.000 v rabi!

Nad 600 prvih odlikovanj!

Popolne oprave za mlekarno na roko

226 24-1

Delniška družba Alfa-Separator

Zaloga za južne dežele:

v Gradcu, Annenstrasse 26.

Prosim berite!

Prosim berite!

Radovoljno Vam potrdim, da so od Vaše cenjene tvrdke za našo mlekarno postavljeni stroji, in mlekarske oprave sploh najboljše kakovosti in nas v vsaki svrhi popolnoma zadovoljujejo. Z opravičenim ponosom se zato lahko sklicujete na tukajšno mlekarsko opravilo, katera se gotovo lahko prišteva k najmodernejšim delovršbam.

Spoštovanjem

Deželna mlekarna in šola za sirarstvo

v Kromerizu, Moravsko.

Kromeriz, dne 20. maja 1903.

Anton Liska, l. r. ravnatelj.

in na silo: Aparate in posode.

Najboljša in najsigurnejša

Stanje vlog 30. novembra 1904:
čez 10 milijonov kron

prilika
za štedenje!

Denarni promet 30. nov. 1904:
čez 42 milijonov kron

Ljudska posojilnica

preje: Gradišče štev. 1

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstropje

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, tako, da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 kron čistih 4 K 50 h na leto.

Stanje vlog 30. novembra 1904: K 10,586.128·71. — Denarni promet do 30. novembra 1904: 42,500.883·08.
Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. januarja 1905.

234, x-1

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Josip Šiška, knezoškofjski kancelar,
podpredsednik.

Josip Jarc,
veleposestnik v Medvodah.

Odborniki:

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano.

Dr. Andrej Karlin,
stolni kanonik v Ljubljani.

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. Polju,

Ivan Kregar,
svet. trg. in obrt. zbor. v Ljubljani.

Frančišek Leskovic,
zasebnik in blag. ljud. pos.

Karol Pollak,
tovarnar in pos. v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku

Dr. Aleš Ušeničnik,
profesor bogoslovja v Ljubljani.

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, Gradišče št. 1

(uhod: Kongresni trg št. 16)

preskrbuje za svoje člane

nakup vseh gospodarskih potrebščin, posebno pa umetnih gnojil: Tomazeve žindre, kalijeve soli, solitra, superfosfatov itd., modre galice, žvepla, krme, koruzne moke, otrobov itd., semen, živine, strojev, orodja itd.;

nakup vseh gospodinjskih potrebščin;

prodajo vsakovrstnih kmetijskih pridelkov in izdelkov.

➔ Zaloga Barthel-ovega klajnega apna, oddaja se od 5 kg. naprej. ➔

Pomoč pri pomanjkanju krme! Stroji za pripravo krme!

Stroji za rezanico na patent. valjkah z mazljivimi tečaji lahko za goniti, kar prihrani 40% moči.

Reznica za repo in krompir,

Mlini za drobljenje in mečkanje,

Parnica za živinsko klajo,

Prenesljive štedilne peči s kotlom z emajliranimi ali neemajliranimi vloženimi kotli, stoječe ali za prevožno, za kuhanje in parjenje živinske klaje, krompirja za različno poljedelsko in domačo porabo itd., poteni

Stroj za kuruzo roškati,

Mlini za čiščenje žita,

Čistilni stroji trijerji

Stiskalnice za seno in slamo,

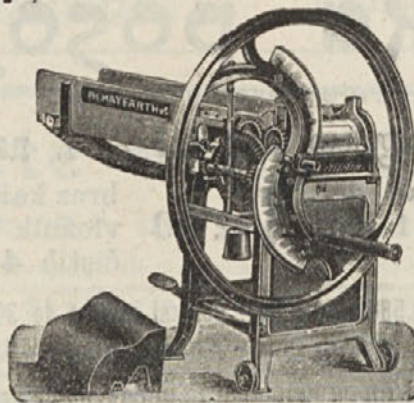
Stroji za mlatiti, viteli, jekleni plugi, valjarji in brane.

Najboljši stroji za sejati „AGRICOLA“

(zistem s premakljivim kolesom) jako priročni, brez spremenjalnih koles za vsako seme, za v goro in dolino.

Samotvorne patentovane brizgalnice za pokončavanje grenkulje, na drevju in hmelju, škodljivcev, peronospore itd.

Vse te stroje izdeluje po naj-novejši odlikovani napravi

Ph. Mayfarth & Comp.

tovarne za poljedelske stroje, livarne železa in fužine na par

DUNAJ, II./1, Taborstrasse št. 71.

17 24—9

Obširni katalogi brezplačno. — Zastopniki in prodajalci se iščejo.

Izdajatelj: Zadrúžna zveza v Ljubljani.

Odgovorni urednik: Ivan Rožman, uradni vodja „Zadrúžne zveze“. — Tisk Zadrúžne tiskarne v Ljubljani.